

BRNĚNSKO V

 Pardubický kraj

(okolím Černé Hory a Boskovic)

sobota **25. června 2022**

Odjezd: v 6:30 hod. z parkoviště na nábřeží u zimního stadionu (je možno přistoupit na Dubině – nutno nahlásit D. Ehrenbergerové)

Trasa autobusu: Pardubice – Sezemice – Holice – Ostřetín – Vysoké Mýto – Litomyšl – Svitavy – Březová n/S – Letovice – Perná (vystoupí II. skupina) - Černá Hora (vystoupí I. skupina) – Skalice n/S (vystoupí III. skupina) – Boskovice (vystoupí IV. skupina, autobus čeká příchodu všech skupin) – Letovice – Březová n/S – Svitavy – Litomyšl – Vysoké Mýto – Ostřetín - Holice – Sezemice - Pardubice. Celkem (tam i zpět) 240 km.

Odjezd zpět: v 18:00 hod. z Boskovic

Předpokládaný příjezd do Pardubic: kolem 20. hodiny

Trasy jednotlivých pěších skupin:

I. skupina vystoupí v Černé Hoře [1] a prohlédne si místní pamětihodnosti (zámek, křížová cesta, pivovar). Poté vyrazí po **Z** a nejprve po silnici dojde do Bořitova [2] (1,5 km). Zde pokračuje po souběhu s Archeologickou NS stále po **Z** po sz. úbočí Velkého Chlumu [3] a podél sousoší husitských bojovníků od Stanislava Rolínka dojde na rozcestí Pod Malým Chlumem (+4 km). Zde překříží **Č** a pokračuje stále po **Z** v souběhu s **NS** Malý a Velký Chlum. Na následné odbočce vystoupá na Malý Chlum [4] a pokochá se výhledem z volně přístupné dřevěné rozhledny (odbočka 0,7 km). Poté se vrátí stejnou cestou zpět (od startu 7,5 km) a jde dále po **Z** přes Krhov [5] (+2 km), Jabloňany (+1,5 km) a Skalici nad Svitavou [6] (+2 km, celkem 13 km), kde je zamluveno občerstvení v hostinci U Studny. Poté pokračuje kolem železniční stanice, kde přejde na **Č**, po níž nejprve údolím Svitavy a posléze Bělé podél přírodní památky Lebeďák [7] vystoupá k Boskovickému hradu (možnost prohlídky) a sejde do Boskovic [8] (+6,5 km, **celkem 19,5 km**). Zde si ještě může podle nálady prohlédnout město nebo se občerstvit. V Boskovicích výlet končí.

II. skupina vystoupí na autobusové zastávce Lysice, Perná a po **Č** půjde doleva na rozcestí Pod Malým Chlumem (1,5 km). Poté již pokračuje stejně jako skupina I. až do cíle v Boskovicích (**celkem 15 km**).

III. skupina vystoupí ve Skalici nad Svitavou [6] u železničního nádraží a půjde po **Č** stejně jako skupiny I. a II. až do Boskovic (**celkem 6,5 km**), které si prohlédne.

IV. skupina vystoupí v Boskovicích a jejich prohlídce věnuje celý den.

Převýšení: trasy vedou převážně nenáročným terénem s mírným převýšením

V případě nepříznivého počasí bude zvolen přiměřený náhradní program.

Vstupné: zámek Boskovice – plné 150 Kč, snížené 100 Kč

hrad Boskovice – plné 100 Kč, snížené 70 Kč

radniční věž Boskovice – plné 30 Kč, snížené 20 Kč

Muzeum Boskovicka – Hraběcí rezidence – plné 60 Kč, snížené 40 Kč

Židovský obecní dům – plné 40 Kč, snížené 30 Kč

Historické zemědělské stroje – plné 50 Kč, snížené 30 Kč

Synagoga maior – plné 80 Kč, snížené 60 Kč

Možnosti občerstvení: Černá Hora (pouze I. skupina), Skalice n/S (I., II. a III. skupina), Boskovice (všechny skupiny)

Mapa: zelená edice (1:50 000) KČT č. 85 Okolí Brna, Svratecko (nejnovější je 8. vydání z roku 2020)

Cena: dospělí členové 250 Kč; děti členové 120 Kč
dospělí nečlenové 350 Kč; děti nečlenové 170 Kč

Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail: egova@seznam.cz, mobil 739 569 070. Při odhlášení od 14. dne před termínem akce a při nedostavení se k autobusu zaplatí každý stanovenou cenu v plné výši.

Trasy připravil, výlet vede a příjemné zážitky přeje všem: David Šebesta (776 823 797 Vodafon)

Turisticko-vlastivědný text.

[1] Černá Hora – městys. Černá Hora patří k osídlení při Kladské cestě z Brna do Vratislavi. Před rokem 1279 byl založen hrad, jehož podhradí bylo objeveno při stavbě silničního obchvatu v roce 1973. Nejstarším známým držitelem byl Matouš z Černé Hory (1281–1298). V roce 1390 došlo k zápisu černohorského panství do zemských desek, kdy jej získal Vaněk Černohorský z Boskovic. V tomto zápise je Černá Hora už uváděna jako městečko. Pečeť se znakem městečka je z roku 1556. Postupně se stala majetkem pánů z Boskovic,

Lichtenštejnů, Auerspergů a nakonec Friesů z Friesenbergu. Renesanční zámek vznikl v polovině 16. století přestavbou gotického hradu Albrechtem Černohorským z Boskovic (zachována věž). Po požáru v roce 1724 byl zámek opraven až počátkem 19. století, následně novorenesančně přestavěn podle projektu Theophila von Hansena v letech 1859-61 (dnes účelově využíván). V roce 1866 se na zámku setkal pruský kancléř Bismarck a náčelník generálního štábu Moltke s francouzským vyslancem Napoleona III. v Berlíně V. Benedettim. Plochu zámeckého kopce pokrývá lesopark se sochami z 18. a 19. století. Na vrcholu stojí barokní kaple sv. Rodiny z roku 1720, po 1. světové válce přebudovaná na rodinnou hrobku Friesů. Ke kapli vede obnovená křížová cesta z roku 1864. Barokní kostel sv. Vavřince pochází z let 1707-10 s gotickým jádrem a věží z roku 1842. Před kostelem stojí socha sv. Jana Nepomuckého z roku 1872. Nejstarší činný pivovar na Moravě je poprvé připomínán již v roce 1298. Ve 30. letech 20. století zde zanechal výraznou budovu obecné a měšťanské školy respektovaný architekt Bohuslav Fuchs, stavba výrazně změnila panoráma městečka. Od 10. října 2006 byl obci vrácen status městyse. Vedle pivovaru se nachází hotel a sportovní a společenské centrum Sladovna (v historickém sklepení Muzeum pivovarnictví).

[2] Bořitov – připomínán v roce 1173. Pozdně románský kostel sv. Jiří pochází z počátku 13. století s lodí z tesaných kvádrů, sružená okna věže jsou cenným projevem románské renesance. Rodiště Stanislava Rolínka (1902-31), autora vnitřní výzdoby umělé jeskyně Blanických rytířů v Rudce u Kunštátu a reliéfů pod Velkým Chlumem. Obcí a okolím prochází archeologická naučná stezka s 10 informačními panely, zřízená v letech 2011-12.

[3] Velký Chlum (464 m) – zalesněný vrch. Na sz. úpatí se nacházejí pískovcové reliéfy Jana Žižky, Jana Husa a Prokopa Holého z roku 1927 od Stanislava Rolínka, rodáka z Bořitova. Stanislav Rolínek vytesal sousoší pomocí hasičské sekerky a poloviny nůžek na stříhání ovcí. Památka byla v roce 1996 restaurována a je volně přístupná.

[4] Malý Chlum (489 m) – na holém vrcholu silně opevněné halštatské hradisko se vstupní částí vytesanou v bloku opuky a 9 m vysoká dřevěná rozhledna (volně přístupná) s panoramatickými fotografiemi výhledů.

[5] Krhov – bývalá hornická obec. V 16. století se v okolí dobývala železná ruda, v 17. a 18. století pak i uhlí ze sloje o mocnosti 0,5–0,8 m. Jižně od obce jsou dodnes viditelné stopy po dolování (zarůstající haldy a odvaly).

[6] Skalice nad Svitavou – obec uváděná v roce 1228. Zahájením provozu místní železniční trati Skalice nad Svitavou – Velké Opatovice v roce 1908 se stala významnou železniční stanicí. Ocelový příhradový železniční most přes Svitavu byl vyroben v roce 1907 ve Vítkovických železárnách. Na východním okraji nádraží se nachází bývalá drážní vodárna z roku 1912 (technická památka).

[7] Lebeďák – přírodní památka (9,28 ha, vyhlášena v roce 1998) – společenstvo teplomilných doubrav a skalních lad s teplomilnými bylinami.

[8] Boskovice – město s necelými 12 000 obyvateli, historické jádro města je včetně židovského ghetta od roku 1990 městská památková zóna. Jižní částí města protéká potok Bělá. Boskovice jako trhová osada byly založeny pravděpodobně ve 13. století. Avšak z archeologických nálezů lze usuzovat, že osídlení v těchto místech je daleko starší. První uvedení názvu Boskovice je z roku 1222, kdy Jimram z Boskovic byl svědkem vydání listiny Přemyslem Otakarem I. Město vzniklo kolem poloviny 13. století ze starší osady pod hradem. O sto let později, v roce 1313, je datována první zmínka o Boskovickém hradu.

První písemná zmínka přímo o městě samotném pochází z roku 1413. V roce 1463 v Praze povoluje král Jiří z Poděbrad Boskovicím pořádat jarmark a výroční trhy na den svatého Víta. V roce 1759 bylo prvně v boskovických listinách použito názvu „město Boskovice“. K povýšení na město tedy pravděpodobně došlo někdy za vlády Marie Terezie (1740–1780). V nejbližším okolí historického jádra Boskovic také vyrostlo předměstské osídlení, dělicí se na Dolní a Horní Předměstí. Panství patřilo ve středověku pánům z Boskovic a rodu z Kunštátu, v 16. století Ederům, kteří je prodali v roce 1567 Morkovským ze Zástřizl. V roce 1687 přešlo panství na Ditrichštejny a od poloviny 19. století patřilo rodu Mensdorf-Pouilly. Původní hrad stál na temeni vrchu západně od dnešního gotického a renesančního hradu, stavěného od konce 13. století

do 2. poloviny 16. století. Na konci 17. století byl opuštěn. Z hradu zůstala zachována renesanční hláska, hospodářské a obytné budovy (část v troskách), brána a obvodová zeď s arkýři. Hradní vyhlídka nabízí výhled na Boskovice, Dražanskou vrchovinu a výběžky Českomoravské vrchoviny. Empírový zámek z let 1819-26 vznikl přestavbou zrušeného dominikánského kláštera z roku 1682, interiéry dokládají empírovou kulturu na Moravě. Kolem zámku se nachází park upravovaný v 19. století. Před zámkem roste památná lípa malolistá (obvod kmene 540 cm, výška 18 m, stáří asi 300 let), pozůstatek aleje, která vedla z města ke klášteru. Před zámeckým skleníkem (dějiště kulturních akcí) roste památný jinan dvouláčkový převalský (obvod kmene 280 cm, výška 12 m, stáří asi 160 let). V rezidenci z 30. let 18. století (přestavěna F. A. Grimmem kolem roku 1760), která sloužila jako panské sídlo do doby výstavby zámku, jsou umístěny nové stálé expozice Muzea Boskovicka.

Na Masarykově náměstí stojí radnice v podobě z roku 1859 s renesančním jádrem a 41,5 m vysokou pozdně renesanční věží (přístupná jako vyhlídkový ochoz) a Galerii Otakara Kubína a farní kostel sv. Jakuba Většího (připomínán v roce 1346), přestavěný kolem roku 1500 na síňové trojlodí a v letech 1845-47 v romantickém gotizujícím duchu podle návrhu A. Schrotha (hodnotné renesanční náhrobky, barokní sochařská výzdoba hlavního oltáře od O. Schweigla). V Havlíčkově ulici se nachází bývalý hřbitovní, původně gotický kostel Všech svatých z konce 15. století, upravovaný v 16. a 18. století. V budově SOŠ a SOU A. Citroëna je stálá expozice Historické zemědělské stroje, pobočka Muzea Boskovicka. K Boskovicím patří také židovská obec. V roce 1454 vydal král Ladislav Pohrobek zákon o vyhnání Židů z královských měst. Většina Židů přicházejících v tuto dobu byla původem právě z Brna. Bývalé židovské ghetto (pod zámkem) vzniklo koncem 15. století, uzavřené ghetto oddělené od města dvěma branami vzniklo v roce 1727. Po roce 1848 tvořilo samostatnou obec, s městem Boskovice bylo spojeno až v roce 1919. V roce 1930 se k židovské národnosti hlásilo 318 boskovických obyvatel. Ve dnech 14. a 15. března 1942 bylo z Boskovic do koncentračních táborů deportováno 458 židovských obyvatel, z nichž se vrátilo jen 14 lidí. Zachoval se komplex domů z 1. poloviny 19. století – např. v Plačkově ulici dům č.p. 6 s minigalerií Zwicker. V Traplově ulici synagoga maior z roku 1698 (upravena v 1. polovině 19. století), naproti v domě č.p. 3 (ulice U Templu) židovská očištná lázeň zv. Mikve a v Bílkově ulici židovský obecní dům – pobočky muzea Boskovicka. Bývalou židovskou čtvrtí vede naučná stezka se 27 informačními panely na jednotlivých objektech. Na jz. okraji města na poměrně příkrém a členitém svahu kopce (od 16. století nazýván Srák či Sráček) se nachází obnovený židovský hřbitov, jeden z nejcennějších u nás s asi 2500 náhrobky (nejstarší z roku 1670), 3. největší v ČR (téměř 1,5 ha). Mezi boskovické rodáky patří přírodovědec a krasový badatel PhDr. Karel Absolon (1877-1960) a teolog-orientalista ThDr. Tomáš kardinál Špidlík (1919-2010). Sv. od města je Western park s programem, lanovým centrem a ubytováním. Východně od města se nachází dendrologické a botanické arboretum Šmelcovna o rozloze téměř 9 ha, zde na pile končil Sušský plavební kanál (technická památka), vybudovaný kolem poloviny 16. století k plavení dřeva ze zdejších lesů a provozovaný asi 250 let. V nejbližším okolí města vedou 3 vyznačené okružní stezky zdraví s 18 informačními panely.

